

[Erik Appel.]

boforening, Danmarks sydligste, har vi i de senere Aar haft vor Opmærksomhed rettet stærkt imod en Udvidelse af Kartoffel dyrkningen til Støtte for Befolkningen. Man vil derfor dernede med stor Interesse modtage de af det ærede Medlem Hr. Vanggaard fremsatte Betragtninger. Hvis Beregningerne holder Stik og Forholdene i øvrigt muliggør en Udvidelse af den i Forbindelse med Kartoffelavlens værende Fabriksdrift, er der en vis Mulighed for at komme haardt ramte Sandjordsegne i Danmarks sydligste Grænseegne til Hjælp, og hvis nye Fabriksanlæg skal tilvejebringes, bør et af dem placeres i Slogs Herred. Jeg vil gerne understøtte det ærede Medlem Hr. Vanggaards Henstilling til den høje Regering om hurtig Overvejelse, saafremt Sagen kan fremmes med Støtte fra Staten.

Idet jeg dernæst henholder mig til mine Udtalelser under Tillægsbevillingslovens tredie Behandling i Sommer, henstiller jeg paa ny til den højtærede Undervisningsministers Overvejelse, om det ikke vilde være rigtigt at gennemføre Nyordningen af Tønder Seminariums Bygningskompleks saaledes, at Forstanderboligen ogsaa blev inddraget derunder. Derved vilde formodentlig naas en Ordning, der kunde være tilfredsstillende for et langt Tidsrum. Forstanderboligen ligger ud til en snæver Gade og generes betydeligt ved Støj fra den lige overfor liggende Øl- og Margarinefabrik. Et Par Gange om Ugen fyldes der til denne Fabrik Kulsmuld ind fra Gaden, og der skal meget lidt Vind til for trods dobbelt Vinduesspærring at føre Kulstøv ind i Forstanderboligen. Dertil kommer, at Solen er spærret ude fra Opholdsstuerne. Jeg antager, at denne Forstanderbolig er den ringeste ved samtlige Seminarier og Statsskoler. Der findes en fortrinlig Byggeplads i Seminariets Have ved en Arm af Vidaaen, hvor der kan bygges solvendt. Tønder Seminarium er Nordens ældste, og det har en stærk Position blandt Danmarks Seminarier. Den forrige Forstander satte Helbredet til under Rejsningen af dette gamle Seminarium til et værdifuldt dansk Seminarium. Vi ønsker alle dernede den nuværende Forstander og hans Hustru saa gode Vilkaar for deres Arbejde, at det kan række langt frem i Tiden, men dertil hører Hjem og Arbejdsplads paa Solsiden.

Jeg har endnu en Henstilling at gøre vedrørende Tønder By; den gælder Byens gamle Kirke. Den højtærede Kirkeminister har vist stor Interesse for vort Lands gamle Kirkehuse. Jeg beder den højtærede

Minister koncentrere sin Opmærksomhed stærkt om den gamle Kirke i Tønder. Den trænger meget alvorligt til ret øjeblikkelig Indgriben, hvilket vil fremgaa af det i Sommer afholdte store Kirkesyn. Dertil kommer den danske og den tyske Menigheds enstemmige Ønske om en gennemgribende Restaurering. Menighederne er villige til som Grundlag for en saadan Restaurering at søge indsamlet et ret betydeligt Beløb.

Ud over disse konkrete Bemærkninger ønsker jeg over for det høje Ting at fremsætte nogle Bemærkninger om den nationale Stilling i Nordslesvig, til Dels foranlediget af det ærede Medlem Hr. Jens Møllers Ordførertale forleden. Det ærede Medlems Tale var unødigt haard mod Regeringen og unødigt uvenlig mod det danske Folk.

Der er fra den nuværende Regerings Side vist endog stor Imødekommenhed over for det tyske Mindretals Ønsker, og det danske Folk har vist fuld Forstaaelse for en vidtgaaende Mindretalsordning. Jeg savner en klar Anerkendelse af dette fra det ærede Medlem netop fra denne Talerstol. Det ærede Medlem vilde have gjort klogt i i den Henseende at videreføre Linien fra sin Forgænger i dette høje Ting. Et ønsket godt Naboskab indledes nu engang bedst ved at vise Taknemmelighed for udvist god Handling i Forbindelse med en rolig og saglig Kritik. Det ærede Medlem har jo dog samme oprigtige Ønske som jeg om et aabenhjertigt og venligt Forhold mellem det tyske Mindretal og hele det danske Folk, og det ærede Medlem vil ogsaa være enig med mig i, at det indre dansk-tyske Forhold har betydelig Virkning paa det dansk-tyske Forhold over Grænsen, idet det enten kan hindre eller fremme dettes gode Udvikling. Jeg ønsker at sige noget meget bestemt om dette. Alle de Mænd og Kvinder i Nordslesvig, der er 40 Aar og derover, har et stærkt personligt Indtryk af Tilstandene i Nordslesvig før Verdenskrigen, under Verdenskrigen og efter Verdenskrigen. Det vil sige, at alle Danske i den nævnte Alder har et uudsletteligt Minde om paatvunget tysk Sprog i Skolen, om haardhændet Indgrib i deres dansk-folkelige Tilværelses Form indtil 1918. Men Glæden over Genforeningen i 1920 gjorde, at de skrev alt dette i den Gemmebog, som Historien er, og Forholdet mellem de to Sindelagslejre i Nordslesvig fik derfor en rolig og fredelig Udvikling fra 1920 til 1933.

Med Nationalsocialismens Gennembrud i Tyskland ændredes Forholdet paa ret voldsom Maade. Det havde to Aarsager. Den første var de i Formen skarpe, i Indholdet